

فرارسیدن ماه نزول قرآن ، ماه رحمت و ضیافت الهی مبارک باد . روابط عمومی دانشگاه یناب

ماه رمضان؛ برترین ماهها

رمضان

گردش ماه بار دیگر ما را در آستانه حلول ماه مبارک رمضان قرارداد. با ورود به ماه رمضان عبادت خاص این ماه نیز در اذهان تداعی می شود. از اینرو ماه رمضان را ماه روزه نیز گفته اند. همچنین چون بنا به روایات مصداق صبر در قرآن روزه دانسته شده است ، آن را ماه صبر نیز گفته اند. ماه خدا و ماه میهمانی الهی از دیگر اسامی است که به اعتبارهای مختلف به این ما عزیز داده شده است .بهترین و پرفیض ترین عبادت در بهترین ایام و لیالی اوقات ، موجبات رشد و تعالی انسانها و دستیابی به قرب الهی را آسانتر می سازد و از مصادیق نور علی نور محسوب می شود.

رمضان چیست ؟

رمضان از ماده «رمض» و اصل آن به معنای شدت تابش آفتاب بر خاک است . علت این تسمیه آنست که عرب ماهها را با زمانی که در آن واقع شوند نامگذاری کرده است . رمضان در زمان شدت گرما بود و جمع آن را رمضان گفته اند و گفته شده رمضان از نامهای خداوند است . از مجاهد نقل شده که نگو رمضان بلکه بگو ماه رمضان ، زیرا تو نمی دانی رمضان چیست؟ نظیر این سخن با اندکی تفاوت در میزان نیز آمده است .

در مختار الصحاح ضمن قبول وجه تسمیه رمضان طبق قول مجمع البیان ، گفته است نماز ظهر ، نماز رمض خوانده می شود زیرا باید آن را در اوج شدت آفتاب خواند. همانجا علاوه بر آنکه جمع رمضان را رمضان نوشته ، تصریح می کند که رمضا نیز جمع کلمه رمضان است و هم در آن کتاب رمض به معنای احتراق نیز می باشد، که در این صورت ماه رمضان را از آن جهت رمضان می گویند که با سوختن گناهان مومنان ، آنها پاک شده و زوائد روحی و روانی افراد صالح تصفیه می شود.

میبیدی در تفسیر خود وجه تسمیه رمضان را اینگونه می گوید:

اشتیاق "رمضان" از "رمضا" است یا از "رمض" . اگر از رمضا است ، آن سنگ گرم باشد که هر چه در آن نهند بسوزد و اگر از رمض است باران باشد که به هرچه برسد آن را بشوید. مصطفی صلی الله علیه و آله را پرسیدند که رمضان چه باشد؟ گفت: ارمض الله فیه دنوب المؤمنین و غفرها لهم. خداوند گناهان مؤمنان را شسته و یامی سوزاند و آنها را می آمرزد.

ماه رمضان به خاطر نزول قرآن در آن ماه ، برتر شده است . خداوند متعال در آیه 185 سوره بقره می فرماید: «شهر رمضان الذی انزل فیه القرآن هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان فمن شهد منکم الشهر فلیصه ...» ماه رمضان ماهی است که قرآن در آن برای هدایت بشر و راهنمایی و تشخیص حق از باطل نازل شده است . پس هر کس ماه رمضان را دریابد باید تمام آن ماه را روزه بدارد...

نه تنها قرآن در ماه رمضان فرو فرستاده شده است ، بلکه کتب دیگر آسمانی نیز در این ماه نازل شده اند . امام صادق علیه السلام در این باره می فرماید: «نزلت التوراه فی ست مضین من شهر رمضان ...» شش ، دوازده و هیجده روز از ماه رمضان گذشته بود که به ترتیب تورات ، انجیل و زبور نازل شد و قرآن در شب قدر فرو فرستاده شد. علاوه بر آن مصحف ابراهیم و نوح و ... در این ماه نازل شده است .پس می توان گفت که ماه رمضان ، ماه نزول کتب آسمانی است که خود رحمتی است از طرف خداوند برای بندگان که با ماه رحمت خدا سازگاری نیز دارد.

طبق تصریح بیشتر دانشمندان اهل سنت ، بعثت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیز در این ماه انجام پذیرفته است . بر این اساس ماه رمضان می تواند به ماه بعثت نیز نام یابد. بر اساس نظر این گروه از دانشمندان ، بعثت پیامبر در یکی از روزهای 17 و 18 و 24 صورت پذیرفت ، اینان از یک سو چون بعثت را مقارن با نزول قرآن دانسته و از سوی دیگر و به تصریح خود قرآن ، قرآن در ماه رمضان نازل شده است و نیز با استناد به برخی روایات ، این رای را پذیرفته اند که مستندات آنها و دلایل مخالفان این نظریه و نظریات دیگر به ویژه در درسنامه علوم قرآنی آمده که خوانندگان به این بحثهای نسبتا مفصل مراجعه کنند.

انس بن مالک می گوید:از رسول خدا شنیدم که فرمود: این ماه رمضانست که آمده ، در آن درهای بهشت باز و درهای آتش بسته و شیاطین در غل و زنجیر می باشند.

در ماه رمضان شب قدر قرار دارد و به این وسیله یعنی به وسیله شب قدر نیز ماه رمضان از دیگر ماههای سال متمایز می شود . همان شب قدری که از هزار ماه بهتر است و زمین از حضور ملائکه و روح بر می شود . در شرافت شب قدر همین بس که اولیای الهی به خاطر درک آن ، تمام شبهای سال و یا حداقل تمام شبهای ماه رمضان را تا صبح به عبادت و تضرع می پرداختند تا آن را درک نمایند . شب قدر قبل از بعثت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله نیز وجود داشته و استمرار آن تا آخر الزمان مورد قبول اکثر قریب به اتفاق دانشمندان است و روایات نیز آن را تاکید می کند و چون شب قدر به تصریح قرآن و استظهاری که از آیات سوره قدر و آیه 185 سوره بقره می شود ، در ماه رمضان قرار دارد، پس رمضان از ابتدا تاکنون دارای این شرافت بوده است .

غفران الهی در ماه رمضان بیش از ماههای دیگر شامل حال بندگان می شود . به طوری که رسول گرامی اسلام «ص» ضمن روایتی می فرماید: «...در روز اول ماه رمضان دستهای شیاطین در غل و زنجیر است و در هر شب هفتاد هزار نفر آمرزیده می شوند . وقتی شب قدر شد خدا به اندازه ای که در ماه رجب و شعبان و رمضان تا آن زمان آمرزیده است . می آمرزد و بین مومن و برادرش دشمنی باقی نمی ماند ...»

در کشف الاسرار و عده الابرار خطبه ای نسبتا مفصل از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل شده که آن حضرت آن را در آخر ماه شعبان ایراد فرموده است . به دلیل مفصل بودن آن ، ترجمه چند جمله را می آوریم:«ای مردم ...ماه رمضان ماهی است که ابتدایش رحمت ، میانه اش مغفرت و انتهایش رهایی از آتش است ... و آن ماه صبر است و ثواب صبر، بهشت است و آن ماه تصفیه است و ماهی است که در آن روزی مومن زیاد می شود ...»

رسول گرامی اسلام (ص) در آخرین جمعه ماه شعبان خطبه ای خواند که بهترین گویایی را در عظمین رمضان دارا می باشد که ما برای تبرک و تاثیر بیشتر بر نفوس ، به بخشی از این خطبه اشاره می کنیم :

« ای مردم ! ماه خدا با برکت ، آموزش و رحمت به سوی شما رو آورده است . این ماه نزد خدا برترین ماههاست . روزهای آن برتر از روزهای دیگر و شبهای آن بهترین شبها و لحظات و ساعات این ماه بهترین ساعات است . ماهی است که به میهمانی خدا دعوت شده اید و از کسانی که مورد اکرام خدا هستند، می باشید. نفسهای شما همچون تسبیح خدا ، خوابتان چون عبادت ، اعمالتان مقبول و دعایتان مستجاب است . بنابراین با نیتهای خالص و دلهای پاک از خداوند بخواهید تا شما را در روزه داشتن و تلاوت قرآن در این ماه توفیق دهد. چرا که بدبخت کسی ایت که از آموزش الهی در این اه بزرگ محروم گردد. باگرسنگی و تشنگی خویش در این ماه به یاد گرسنگی و تشنگی رستاخیز باشید ، بر فقرا و بینوایان بخشش کنید ، پیران خویش را گرامی دارید . به خردسالان رحمت آورید و پیوند خویشاوندی را محکم سازید.

زبانهایتان را از گناه بازدارید ، چشمان خویش را از آنچه نگاه کردنش حلال نیست بیوشانید. گوشهای خویش را از آنچه شنیدنش حرام است ، بازدارید ، بر یتیمان مردم شفقت و محبت کنید تا با یتیمان شما چنین کنند ... از گناهانتان بسوی خدا توبه کنید ، هنگام نماز دستهایتان را برای دعا به سوی خدا بلند کنید ، مسلما وقت نماز بهترین ساعات است که خداوند با رحمت به بندگانش نگاه می کند . وقتی می خوانندش ، آنها را اجابت می کند... ای مردم جانهایتان مرهون اعمالتان است، پس آن را به وسیله استغفار آزاد کنید و پشتهایتان با گناه سنگین شده است ، پس آن را با طول سجود خود سبک کنید .

بدانید که خداوند به عزتش قسم یاد کرده که نمازگزاران و سجده کنندگان را عذاب ندهد . روز رستاخیزی که مردم نزد پروردگار جهانیان قیام می کنند، هرگز به آنان آتش را نشان نمی دهد...

هر کس جلوی شر را بگیرد، روز قیامت خداوند غضبش را از او می پوشاند و کسی که یتیمی را اکرام کند ، خداوند روز قیامت او را گرامی دارد و کسی که رحمتش را در آن به دیگران برساند، خداوند روز قیامت رحمتش را به او می رساند و کسی که رحمتش را در این ماه قطع کند ، خدا نیز رحمتش را در روز قیامت از او قطع کند.... و کسی که یک آیه از آیات قرآن را تلاوت کند ، مانند اینست که اجر ختم قرآن را در غیر ماه رمضان برده باشد...

ای مردم در این ماه درهای بهشت بازست، پس از پروردگارتان بخواهید که آن را به روی شما نبندد و درهای دوزخ بسته است پس از پروردگارتان بخواهید که آن را به روی شما باز نکند. شیاطین در این ماه در غل و زنجیرند، از پروردگارتان بخواهید که آنان را بر شما مسلط نکند. علی (ع) فرمود: برخاستم و عرض کردم : ای فرستاده خدا برترین اعمال در این ماه چیست ؟ فرمود : این ابوالحسن ! بهترین اعمال در این ماه پرهیز از محرّمات الهی است .»